

Danmarks skovstatistik: Lavere udbud af nobilis klippegrønt de kommende år

Selvom tilplantningen var stor omkring årtusindeskiftet, er udbuddet af nobilis klippegrønt faldet betydeligt siden da. Mange ældre bevoksninger afdrives, og det fører til en reduktion i mængden af klippegrønt frem mod 2040. Det forudser en prognose baseret på skovstatistikken udarbejdet af Institut for Geovidenskab og Naturformidling under Københavns Universitet.

☰ Claus Jerram Christensen

Med 10-15 års mellemrum har man siden 1881 gennemført skovtællinger i Danmark. I begyndelsen var fokus udelukkende på skovareal og træressourcer, men i de senere år laves statistikkerne årligt, og der er også fokus på skovens

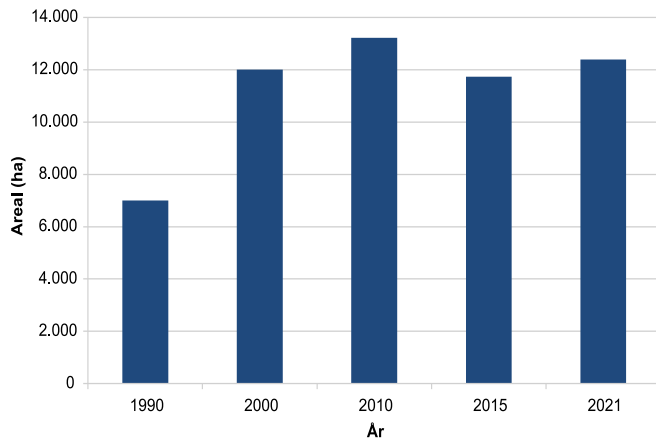
andre "leverancer", eksempelvis CO₂-binding. Denne artikel bygger på data fra den seneste publicerede opgørelse fra 2021. I denne opgørelse er der foretaget stikprøveopgørelser på små 42.943 prøveflader fordelt jævnt Danmark. Denne undersøgelse giver derfor, trods visse usikkerheder, et grundlag for en vurdering af arealerne med nobilis.

Plantningen af store ensartede arealer med nobilis er ved at være et særsyn, og det kan aflæses i arealstatistikken, hvor aldersklassen 0-10 år udgør mindre en 10% af det samlede nobilis areal i Danmark. Foto fra Lindenborg.

Arealudvikling

I 2021 var det danske skovareal på cirka 640.000 ha, hvoraf det samlede areal med nobilis opgives til 12.501 ha, svarende til 2%. Der er tale om en lille stigning i forhold til 2015-opgørelsen, men ellers har det samlede areal med nobilis ligget nogenlunde konstant siden de store tilplantninger sidst i 1990'erne (figur 1).

Figur 1. Arealet (ha) af nobilis vist for årene 1990, 2000, 2010, 2015 og 2021.

I opgørelsen fra 2021 er det muligt at henføre arealerne med nobilis til de forskellige regioner. Her fremgår det, at Midtjylland tegner sig for knapt halvdelen af landets samlede areal med nobilis, og regionen er dermed den helt store dynamo i produktionen af nobilis klippegrønt. Midtjylland efterfølges af Syddanmark og Nordjylland (tabel 1).

Tabel 1. Arealet med nobilis fordelt til regioner ved 2021 opgørelsen. Bornholm hører til Hovedstaden.

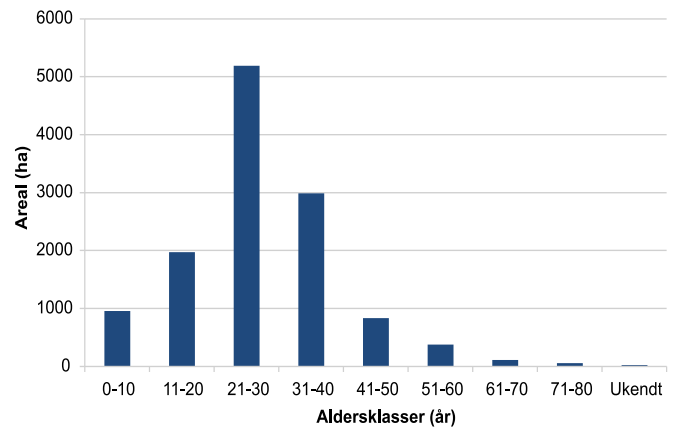
Region	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Sjælland	Hovedstaden
Areal (ha)	2.397	5.780	3.376	589	187

Aldersklasser

Opgørelsen indeholder også en aldersklasse opgørelse i 10-års klasser. Alderen er bestemt ved tælling af årringe på stød eller i boreprøver eller ved en visuel bedømmelse af bevoksningerne. Dette giver naturligvis en del usikkerheder for især uensaldrende bevoksninger.

Hovedparten af nobilis bevoksningerne ligger i aldersklassen fra 21-30 år (5.191 ha) fulgt af den ældre aldersklasser 31-40 år (2.985 ha) og 11-20 år (1.971 ha) (figur 2). Den yngste aldersklasse fra 0-10 år andrager kun små 1.000 ha, hvilket giver en gennemsnitlig årlig tilplantning i denne tiårsperiode på mindre end 100 ha/år. Selvom tilplantninger har svinget noget i de sidste 10 år, vurderes tilplantningen som gennemsnit at have været mindst dobbelt så stor. Særligt for tre til fem år siden var tilplantningen stor, men er så aftaget noget siden. Med en økonomisk optimal omdriftsalder på under 40 år vurderes aldersklasserne fra og med 41-50 år kun i et begrænset omfang at være produktive til klippegrønt. Afgangen af

arealer ældre end 40 år har i perioden 2011-2021 været cirka 45 ha årligt, men i de senere år vurderes denne tætte på 100 ha/år godt hjulpet på vej af gode priser på flis og tømmer. Der pågår derfor en lille forøgelse i arealet for nobilis, men det er vurderingen, at der i dag i højere grad sættes på store ensartede produktionsarealer, når disse er klar i stedet for små kulturer.

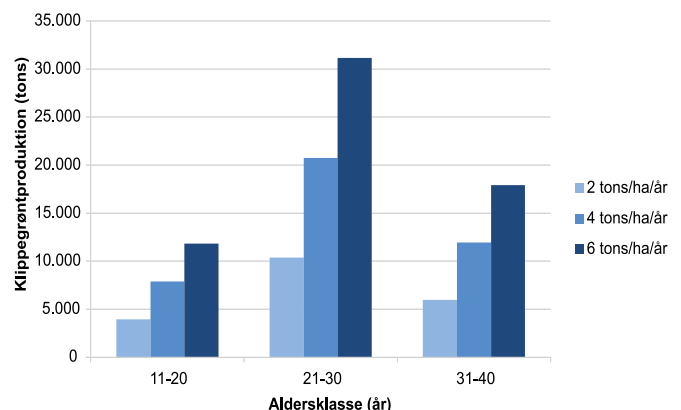

Figur 2. Aldersklassefordeling for nobilis i 2021 skovstatistikken, hvor især den yngre aldersklasse (0-10 år) vurderes at være underrepræsenteret.

Aldersklassefordelingen dækker over betydelige regionale forskelle. Således dominerer Nordjylland den yngste aldersklasse fra 0-10 år med over 400 ha, mens Sjælland har meget få arealer i den yngste aldersklasse og aldersklassen fra 21-30 år. Midtjylland har næsten halvdelen af arealerne i den store aldersklasse på 21-30 år. Syddanmark følger den generelle fordeling, men med et noget højere areal for bevoksninger i aldersklassen 21-30 år.

Dagens produktion af klippegrønt

Med udgangspunkt i arealerne for de produktive aldersklasser, 11-20 år, 21-30 år og 31-40 år kan man estimere den samlede årlige danske produktion af nobilis klippegrønt under antagelse af forskellige udbytter pr. ha. Ved en gennemsnitlig produktion på 4 tons klippegrønt/ha/år vil produktionen ligge omkring 40.000 tons årligt (figur 3). De årlige høstmængder påvirkes dog betydeligt af eksempelvis tørke og koglesætning, hvor sidstnævnte kan påvirke udbuddet i flere år.

Figur 3. Beregnet årlig dansk produktion af nobilis klippegrønt ved gennemsnitlige årlige udbytter på 2, 4 og 6 tons klippegrønt/ha.

Aldersklassen fra 11-20 år udgør som den største over 5.000 ha svarende til lidt under halvdelen af arealerne med nobilis i Danmark. Foto fra Ulborg.

Prognose for udbud af nobilis

Da produktionen af nobilis klippegrønt er meget langsigtet, kan man ud fra den nuværende aldersklassefordeling samt antagelser om den fremtidige arealudvikling, herunder tilplantning lave en udbudsprognose for klippegrøntproduktionen. Med forudsætningerne for prognosen angivet i boksen ses udbuddet af nobilis at have toppet i 2020 (cirka 40.000 tons/år ved 4 tons/ha/år) for at aftage markant frem mod år 2030 (35.000 tons/ha ved 4 tons/ha/år). Herefter vil de lave tilplantninger for alvor slå igennem og reducere udbuddet til 25.000 tons/år i 2040

Forudsætninger for prognosen:

Der er regnet med 4 tons/ha/år i udbytte.

For årene 2000, 2010 & 2020

- Kun aldersklasserne 11-20, 21-30 og 31-40 er medtaget i de pågældende års arealopgørelser.

For år 2030

- Aldersklasserne fra 0-10 år til og med 21-30 år (2021) indgår i prognosen
- Der er lagt ekstra 1000 ha på aldersklassen 0-10 år, så den udgør 1.958 ha ialt og ikke regnet med ekstraordinær stor afgang blandt ældre nobilis

For år 2040

- Der er regnet med en årlig tilplantning på 200 ha i perioden 2020 til 2030.

ved 4 tons/ha /år såfremt der ikke etableres flere arealer (figur 4).

Markedet for klippegrønt

Eksporten af klippegrønt er betydelig og udgør 248 millioner kr. (25%) af den samlede eksport. Mængderne lå senest på ca. 26.000 tons efter et par uforklarlige dyk i 2020 og 2021. Når eksportmængden kan svinge, er det næppe udtryk for et stort fald i anvendelsen af klippegrønt, men snarere udtryk for forskydninger mellem aftagere og en øget produktion af nobilis klippegrønt fra især Polen og Tyskland. Der er dog ingen tvivl om, af nobilis klippegrønt kan sælges på mange nye markeder, hvorved eksportandelen kan øges fra de 65% idag.

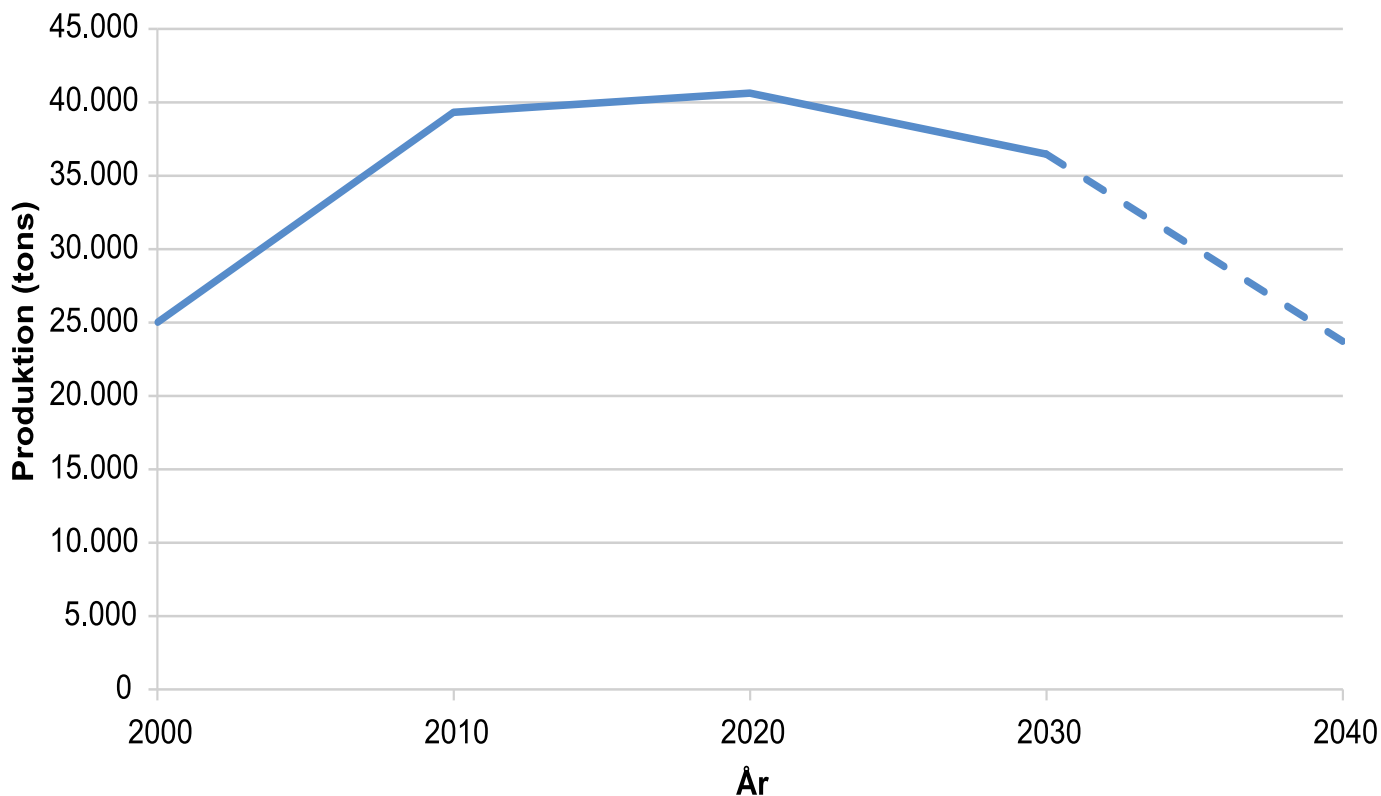
De tre traditionelle anvendelser for klippegrønt- gravdækning, kranse og dekorationer – udfordres i disse år. Dels bliver flere mennesker i dag kremeret med deraf følgende mindre gravsted at dække, dels er ønsket om gravdækning aftagende blandt de efterladte. Kransemarkedet er mere stabilt, men her konkurrerer nobilis med andre (billigere) arter/materialer og endog plastik. For dekorationer i form af bl.a. gestecke bruges i dag også blomsterbuketter.

Kilder

Nord-Larsen, T., Johannsen, V. K., Riis-Nielsen, T., Thomsen, I. M., Bentsen, N. S., & Jørgensen, B. B. (2023).

Skovstatistik 2021. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.

Christensen, C.J. (2015): Udbuddet af nobilisklippegrønt falder i de kommende år. Nåledrys 96, s. 22-25, Danske Juletræer, Birkerød. 📄

Figur 4. Prognosticeret udbud af nobilis klippegrønt frem mod år 2040 under de angivne forudsætninger og et gennemsnitligt udbytte på 4 tons/ha/år i udbytte

Ældre nobilisbevoksninger afdrives fordi oparbejdningssomkostningerne bliver for høje. Afdrifterne fremmes også af gode priser på tømmer og flis. Der afdrives i omegnen af 100 ha årligt i disse aldersklasser, hvilket er mindre end tilplantningen. Foto fra Holckenhavn.

Egedal Juletræsmaskiner

Radrenser med fingerhjul
for 2 rækker
4 parallelogrammer med dybdehjul
S-tænder med gåsefodsskær
80-150 cm rækkeafstand

Plantemaskine type K
K er med kraftige rulleskær og
planteskær, stor kapacitet, god og
komfortabel arbejdsstilling

Juletræsmaskine type E9H med græsklipper m/svingarme
90-130 cm arbejdsbredde, fjederbelastede svingarme, hydraulisk drift

Egedal

MASKINFABRIK A/S

Torvegade 39
DK-7160 Tørring
Telefon +45 75 80 20 22
Telefax +45 75 80 20 33
e-mail: Info@egedal.dk
www.egedal.dk

Egedal tilbyder et komplet maskinprogram og kan også tilbyde individuelle løsninger

Download brochure og video på egedal.dk